

EDITORIAL

Codics "a la carta"

En la finalitat de coordinar les normes nacionals per a facilitar l'intercanvi d'informació, el comerç, etc., en 1946 es creà la **Organisació Internacional per a l'Estandarització (ISO)**. Esta organització es la que estableix les conegudes **normes ISO**.

Hem d'aclarir de bestreta que estes normes "son **voluntaries** entenen que ISO es un organisme no governamental i no depen de cap altre organisme internacional, per lo que no te autoritat per a impondre les seues normes a cap país." (<http://es.wikipedia.org>).

Existixen normes de moltes classes: la ISO 216 estableix les mides de paper, la ISO 3029, el format de carret de 126, la ISO 9660, el sistema d'arxius de CD-ROM, etc.

La norma **ISO 639** proporciona un codic per a classificar les llengües. El valencià no te un codic propi, sino que les obres escrites en llengua valenciana apareixen sempre classificades baix el codic 'cat', corresponent al català. Açò no te res d'estrany puix el govern i les institucions catalanes porten decades difonent els seus deliris per mig món i tractant d'influir en tots els organismes internacionals als que poden arribar. Com a contrapartida, els governs i les institucions valencianes dediquen els seus esforços a l'elegant deport del "calla i otorga".

Mentres internacionalment els catalans ho nugen tot davant la passivitat valenciana, **en Espanya**, per a fer com que fan, el **PP** preguntà en el Congrés al Govern per la classificació dels llibres valencians en la Biblioteca Nacional. El Govern, del **PSOE**, llançant balons fora, respongue que es classifiquen baix el codic 'cat' "*en cumplimiento de los estándares internacionales.*" (*Valencia hui, Las Provincias, Levante*, 2 de giner).

I, continuant en la **pantomima**, la secretaria autonòmica d'Educació, **Concha Gómez**, clamava al cel i exigia "*el cumplimiento de la ley de la denominación de nuestra lengua por encima de criterios tecnicistas.*" ¿Qué pensen vostres que ha pogut passar? ¿En Madrid s'han posat a tremolar i s'apresuraran a obeir tan fermes exigències o se passaran de nou pel forro l'Estatut d'Autonomia?

Tot açò ya resulta avorrit. El PP de Valencia exigix al govern central (a un govern del PSOE, el rival al que vol deixar en mal lloc de cara a les properes eleccions, única raó del seu repenti "interès" pel valencià) que mostre algun respecte pel valencià i per la llengua valenciana. I això ho fa el partit responsable de la major de les agressions patides per la llengua valenciana en tota la seua història: la creació de la AVL i l'inclusió de la mateixa en l'Estatut d'Autonomia.

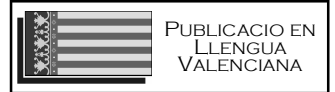
Pero parlem de **Luxemburg**. En eixe chicotet país a lo llarg de la seua història s'han parlat

dos llengües: el **alema** i el **frances**, que han rivalitzat en importància segons l'àmbit d'ús i les circumstàncies del moment. Després estava el **luxemburgues**, un dialecte de l'alema que la gent parlava en el carrer. A partir del segle XIX es registren les primeres manifestacions literàries i els primers intents per dignificar esta forma específica de parlar l'alema. L'impuls definitiu per ad estes aspiracions fon l'ocupació alemana durant la **Segona Guerra mundial**, davant la qual l'ús del luxemburgues es converteix en símbol de l'unitat nacional. Des de 1984 el luxemburgues es la **llengua nacional** del Gran Ducat i, per supòsit, te el seu codic ISO 639: 'ltz' (per Letzemburgesch).

Observen l'abismal **diferència**: el **valencià** es una llengua en **mes de set sigles** de tradició escrita, usada en tots els àmbits, des del col·loquial a l'administratiu, passant, per supòsit, pel literari; la primera llengua romanç en tindre un vocabulari; la primera llengua romanç a la que fon traduïda la Bíblia; una **consciència idiomàtica** constant i inequívoca a lo llarg de tota la seua història... El **luxemburgues** es un dialecte de l'alema reconegut com a tal pel seus propis parlants, del qual els primers timits passos en literatura es produïren fa a penes **dos sigles**, de manera que en 1847 s'escriu el primer diccionari. I a pesar de tot açò, el luxemburgues te el reconeixement internacional de llengua i el valencià no.

Observen l'abismal **diferència**: la llengua luxemburguesa es **estimada** per tots els seus parlants i, davant l'agressió nazi a la seua identitat, la resposta fon tancar files, tots a una; no existix una classe política pendent de satisfer els interessos dels seus superiors foraneus; ni te una classe "intelectual" que es complaga en ofendre als que no combreguen en els seus caprichos acusant-los d'anticientífics i inventant-se una "germanística internacional" que reclame veritats científiques "inqüestionables"... El valencià es una llengua **menyspreada** per una part dels seus parlants; davant de les pretensions catalanes la societat se dividix: el poble tracta de mantindre's fidel a les seues arrels mentre la classe "intelectual" es mou entre la col·laboració interessada d'uns i l'indiferència culpable dels altres; i per lo que fa als polítics, nos governa u al qui **Canal Nueve** nos el pinta com el rei del Mambo pero que, en quant passa del Senia o de les *Hoces del Cabello*, pinta menys que un chiquet sense clarior.

El mes passat nos quedarem pensant si no nos hauriem equivocat catalogant de ploràmiques als nostres polítics. Nos equivocavem de bon tros: **son mes que uns ploràmiques**; la seua actitud no es mes que el reflex de la seua desafecció, la seua mediocritat i el seu cinisme.

LA CITA

La resignació es un suïcidi
quotidiana.

Honoré de Balzac

SUMARI

- 1
- EDITORIAL: **CODICS "A LA CARTA"**
- 2
- LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
- FENT MEMORIA: **VILAREAL, FUNDACIÓ JAUMINA**
- **ANECDOTARI (XI)**
- 3
- FRUITES, VERDURES I HORTALICES (XVI): **PARLEM D'HORTALICES: LA COL·LOR**
- RESENYA BIBLIOGRÀFICA: **¿NO AL COMUNISME! ¿PER QUÈ?**
- PATRIMONI VALENCIÀ: **LES FIRES DEL PORRAT**
- 4
- PASSATEMPS
- RONDALLA: **EL CAPTADOR ASTUT**

ACLARIMENT

Esta publicació està redactada en les Normes d'El Puig. Encara que es una obra col·lectiva, l'encarregat de la redacció final de cada article te llibertat per a fer-ho en la normativa d'accentuació de la seua preferència. Este tema es motiu de debat, pero no de divisió, entre nosatres.

AVIS

Mentres es posen d'acort en si ve una crisi econòmica o no, ¿Qué li pareix anar fent unes còpies d'est exemplar per a amics i coneguts? Aixina, si puguen el preu de les fotocopies, ya nos pillen preparats.

ACTIVITATS CULTURALS FEBRER DE 2008

Trobarà més informació dirigint-se a les respectives associacions:

CV (Cardona Vives)
C/ En mig, 23-9º-27ª. 12001 Castello
Tel. i Fax: 964 20 04 68
www.cardonavives.com

17 Feb (dumenge)

EXCURSIO a Valencia ciutat.

Visita exposició Sorolla, Banys de l'Almirant, Iglesia del Salvador i Catedral.

+Info: **CV**

21 Feb 20:00 h. Casino Antic de Castello.

CONFERENCIA: D. Francisco Viñals: "Napoleo Bonapart"

+Info: **CV**

CARNESTOLTES

La festa per excel·lència del mes de febrer són les carnestoltes, i els valencians no podem deixar passar l'ocasió de celebrar-les.

Son moltes les poblacions valencianes a on hui es pot fruit d'elles; per citar algunes de les més populars mencionarem les de **Pego**, les de **Villar del Arzobispo** (El Vilar) i les de **Vinaros**. Es en esta població del Baix Maestrat a on la festa més ha creixcut des de que es recuperà la tradició en 1983; hui se pot afirmar que es una de les més multitudinàries d'Espanya.

Als actes tradicionals: Gala de Presentació de les Reines, Gran Batalla de la Farina, Desfilades, Soterrar de la Sardina, Cremà del Carnestoltes,... se suma enguany la celebració de la I Gala Drag Queen de Vinaros a nivell nacional, testimoni de la rellevància que els vinarosencs estan conseguint per a les seues Carnestoltes.

CONTACTA EN NOSATRES

¡Llector!, si vols donar la teua opinió, fer alguna suggerència o tens algun dubte que pugam resoldre't, escriu-nos al nostre

Apartat de Correus 527
46002 Valencia ciutat

Tambe pots contactar a través del telèfon:
617 030 370

I ara també a través del nostre correu electrònic:

rogle@rogleconstantillombart.com

¡YA TENIM PAGINA WEB!

www.rogleconstantillombart.com

Encara estem construint-la, però ja poden entrar i descarregar-se tots els eixemplars de *Rogle* publicats fins ad este número en format pdf.

Els recordem que ho poden fer igualment des de www.cardonavives.com

Els últims números també es poden baixar des de www.monactual.com

la web de la revista *Mon Actual*, que col·labora en la difusió de *Rogle* insertant-lo entre les seues pàgines.

FENT MEMORIA

M^a.A.M.C.

Vilareal, fundació jaumina

Enguany les Corts Valencianes, a proposta de la Conselleria de Cultura, han declarat el present 2008 com "Any Jaume I". Se vol commemorar el **800 aniversari** del seu naixement. En este motiu s'ha preparat un complet calendari d'activitats a realitzar a lo llarg de l'any. Estes començaran el dia **2 de febrer**, data del naixement de Jaume I l'any **1208**. (S'ha previst celebrar, entre uns altres actes, un Te Deum en la Seu de Valencia, volteig de campanes, exposicions itinerants, etc.)

En la comarca de la Plana Baixa, una de les localitats que celebra la seua fundació jaumina es la ciutat de **Vilareal**. Al voltant del dia 20 de febrer, tots els anys, en este motiu, s'organisa una **semana cultural**. Esta celebració se compon d'una sèrie d'actes entre els quals es troba l'homenaje que es fa al rei Jaume I davant l'estatua que te erigida, des de 1974, en la Plaça Major; ademes de concerts, exposicions, fira migeval, etc.

El **terme municipal** de Vilareal es conformà en el segle XIII per segregació territorial de la població de Burriana. Fon Jaume I qui, per mig d'un document fundacional datat en Valencia (Cap i Casal) el **20 de febrer de 1274**, determinà la creació del nucli poblacional.

En les rodalies del seu terme freqüentment apareixen recialles que testimonien la presència de pobladors des de l'Edat Antiga: cultures **ibera** i **romana**. Fins al moment de la conquesta del territori i fundació de la ciutat estigues en mans dels **musulmans**, vestigis dels quals permaneixen vius en chicotets nuclis rurals de la zona (alqueries).

Des del segle XIII la ciutat te forma

de **rectàngul amurallat** creuat pels dos carrers principals (*cardo* i *decumano*) que en l'intersecció central determinen una plaça major porticada, la Plaça de la Vila. Esta forma original, llimitada per muralles, en motiu de l'aument de la població que es produí en el segle XIV s'expandí extramurs i donà els coneguts **ravals** de "Castello" i de "Valencia", posteriorment nomenats de **Sant Pasqual** i del **Carme**.

La **re població** d'este territori després de la conquesta jaumina fon molt diversa. L'afluència dels primers contingents estables que

s'assentaren foren morrellans, aragonesos i mes tardanament catalans. Al principi Jaume I oferí la vila a cortesans catalans però, degut a la rigidesa de les condicions fixades en la carta de població, estos renunciaren a ocupar-la. Ya en època de **Pere I**, el balle de la vila, **Salomo Vidal**, jueu, s'encarregà de fer varies proclames per

tal d'atraure nous habitants.

La vila, des del seu origen, tingue representació en **Corts** i en la **Diputació General del Regne**, en les quals participà activament. Com posseïa la condició de **vila real** (d'ahi el nom), tingue dret a utilitzar el distintiu de les armes del rei i els seus emblemes.

Passat un any de la fundació de la ciutat, el poblador **Pere Dahera**, en autorisació del monarca, posà en funcionament un dispensari o **hospital**. Este servici sanitari seria considerat, en el moment de la clausura del centre, en la segona mitat del segle XX, com el més antic dels servicis sanitaris europeus en funcionament ininterromput.

Hui Vilareal es una ciutat dinàmica, famosa per la seua **ceràmica** i inundada pel color groc "submari" del seu imparable **Vilareal C. F.**

ANECDOTARI (XI)

J.P.B.

¿CONEIXIEU QUE... en **Paterna** es realisà el **primer vol a motor** d'Espanya?

El cullerà **Juan Olivert** s'envolà el dia **5 de setembre de 1909** en terrenys del camp de maniobres del Regiment d'Artilleria número 11 de Paterna. L'any que ve es complixen els **cent anys** d'esta fita. En motiu d'esta efemerides l'Ajuntament de Paterna ha sollicitat a la Comissió de Programació de sagells l'emissió d'un **sagell commemoratiu**, tal com ya va fer en motiu del 85 i del 95 aniversari. Des d'estes pàgines nos afegim a la sollicitud de l'Ajuntament paterner.

Parlem d'hortalices: la Colflor

Estem en ple hivern i és la millor època per a menjar i fruit d'una de les millors hortalices del temps: la col; i, a ser possible, en totes les seues varietats: **Colflor, Llombarda, Brocul, Brusselles, etc...**

La primera d'elles, la **colflor**, no és gens exagerat considerar-la com la reina de la gran espècie de totes les cols, puix que conta en una doble condició, la de **bonica** i la de **bona**, qualitats en les quals l'ha ornada la Naturea, especialment si la comparem en els pobres atributs que llüixen totes les seues parentes més pròximes. Pertanyen totes a la mateixa espècie, la família de les **crucíferes**. La planta és una espècie de bleda, la **Brassica oleracea**, varietat especial de la **Botrytis cauliflora**.

La blancor immaculada de la seua prominent "pella" (entre 15 i 20 cm. de diàmetre), quan arreplega les gotes de fresca rosada matineria, es pareix a un gran collar de perles de Manacor; les originals i majestoses fulles nervades que l'envolten i defenen, tot a la vegada, de les inclemències del mal temps han induït a molts artistes i pintors a incloure-la com a element principal dels seus millors bodegons.

En Espanya es cultiva per tot arreu, sent les zones privilegiades i de millor qualitat la Ribera Baixa valenciana, la zona de Benicarló, Logronyo i Navarra, Murcia, Sevilla...

Oferix grans possibilitats culinàries. Crua i en "pelles" menudes pot conservar-se en vinagre per a ser consumida com aperitiu. La principal aplicació la te com a plat cuinat, be per a menjar-se-la bollideta, regant-la abundantment en oli d'oliva, be fregida i acompanyada de botifarres de ceba i llonganices, reboçades o en *soufflés* i, cóm no, combinant-la en mil maneres de cuinar l'arròs, en particular la famosa paella d'abadejo i col. En el nord d'Europa, i principalment en Alemanya, s'usa molt com a guarnició en plats de carn, regant-la igualment d'una bona salsa. ¡Bon profit!

RESENYA BIBLIOGRAFICA J.M.M.

Francesc Blasco i Urios

¡No al comunisme! ¿Per qué?

Ed: l'autor i l'Associació Cultural Castell dels Sorells

(125 pàgines)

Interessant llibre a on l'autor, des d'una òptica marcada pel temps, per la madurea i sobre tot per un amor apassionat a la llibertat, plasma el seu posicionament, que es el del personage central (Cisco), a través de constatacions, contrastos i reflexions sobre els regims comunistes que governaven els països de l'est d'Europa.

Viajaré junts a Cisco per algunes de les societats comunistes europees, entre les dècades dels anys 60 i 90 del passat segle i coneixeré, de primera ma, la seua estructura, la suntuositat en que es mouen les classes privilegiades, l'austeritat de vida, quan no la misèria i la fam, del proletariat..., pero assistiré també a la caiguda del mur de Berlín i al desmoronament d'estes societats totalitaristes.

Ningu quedarà indiferent després de la llectura d'est ensaig, autobiografia i relat novelat, puix el protagonista, un comerciant valencià que hague d'obrir mercat en aquells països, no es mou ni en l'ambigüetat ni entre lo circumstantial, opina i vol crear opinió. Ya nos advertix en l'introducció:

"La pretensió no és criticar ni defensar a ningú dels ciutadans de qualsevol país en concret; ni molt menys jujar-los (...) Únicament es pretén referir i constatar uns fets reals, vixcuts en primera persona (...) sabent ademés, que diu veritat demostrable."

Vos convidem a la llectura i podreu trobar el llibre en la llibreria Paris-Valencia (C/ Pelayo, de la ciutat de Valencia)

Uns altres títols d'est autor: *Vacaciones (Recordando)*, 1996; *El más allá, o el placer de pensar*, 1998; *Vivències en veu alta*, 2000 i *Introspecció. ¡Qué em pre-ocupa!*, 2007.

PATRIMONI VALENCIÀ

LES FIRES DEL PORRAT

Els porrats son una de les mes antigues tradicions valencianes, de fet hi ha una dita valenciana que diu: "**Dels porrats de giner, Sant Antoni es el primer**". La tradició dels porrats o "**fires del porrat**" s'associa a la celebració de diferents festes del santoral que se succeïxen a lo llarg de l'any. Els seus inicis s'atribuïxen a la veneració de la societat agrícola als sants en la finalitat de conseguir bones collites i fertilitat en els animals

Els antics diccionaris valencians ya definien els "porrats" com una especie de **fires d'aliments** en les quals es venien avellanets, armeles i cigrons torrats, albercocs i prunes seques, torro, etc. Estes fires es celebraven al voltant

XILOGRAFIA DE 1800 REPRESENTANT UN PORRAT

d'iglesies, ermites o santuaris, en motiu d'alguna festivitat religiosa, o vinculades a romeries com indica l'historiador **Martínez Aloy**.

Con moltes de les tradicions valencianes, el seu oríge se remontaria al temps dels "moros". Aixina ho afirma el cronista **Juan Luis Corbin** en senyalar que alguns historiadors ho atribuïxen a "**cosa de los moros**", principalment perquè el cigro torrat (d'ahi la derivació de "**torrat**" a "**porrat**"), formava part dels menjars de moltes celebracions dels musulmans valencians. **Pascual Pérez Rodríguez** retrotrau esta tradició a época romana, resenyant la venda del porrat com a llepolia en l'epistolari d'Horaci.

Segons **Lluís Cebrían i Mezquita**, -cronista-, en Valencia ciutat se dona testimoni d'esta activitat en les commemoracions de l'entrada triomfal de Jaume I els 9 d'octubre, festivitat de Sant Donis. Conta que la costum d'este dia era obsequiar-se en chufes, tramussos, faves bollides, armeles i cigrons torrats, tradició que s'estengue en el temps a les populars "**festes de carrer**".

En l'actualitat hi ha una serie de localitats pertanyents a La Safor que conformen lo que es coneix com "**ruta dels porrats**". **Oliva i Benirredrà-Gandia** es a on s'inicia la ruta el 17 de giner, festivitat de Sant Antoni, traslladant-se la festa, en una semana de diferencia, a la **Font d'en Carrós** i, a principis de febrer en **Potries** per Sant Blai. **Rótova** serà la localitat que tanque, en Sant Macià, a finals de febrer, les festivitats d'hivern. En estiu, **Tavernes de la Vall-digna** fa porrat el dia de la Sanc en juliol, i el de Sant Llorenç en agost; i per ultim en **L'Alqueria de la Comtesa**, finalisa esta ruta, en setembre, en el Porrat dels Sants de la Pedra. Ademes d'en estes localitats, trobariem porrats en moltes altres poblacions valencianes, inclus encara en mig de l'agitació moderna de la ciutat de Valencia (festivitats de la Candelaria, Sant Blai i Santa Llúcia).

La venda del porrat s'efectua en tendes ambulants, generalment ateses per dones que reben el nom de **porrateres**, personages molt populars que arribaren a apareixer en sainets costumistes del segle XIX com *De Sant Antoni a les Torres dels Serrans*, de **Eduart Escalante (fill)**, o *Consells a un casat*, de **Andreu Martí Pineda**.

Resol l'acrostic del costat a partir de les definicions. La solucio a peu de pagina.	1. Denegar alguna cosa: una proposicio, oferiment, etc. Mostrar oposicio a una persona, grup, idea...	1.	-	-	B	-	-	-	-
	2. Molestia. Ira.	2.		E	-	-	-	-	
	3. Part exterior i dura d'alguns fruits i aliments.	3.	-	-	-	A			
	4. Periodo de temps.	4.			E	-	-	-	-
	5. Persona de poc trellat.	5.	-	-	-	-	N	-	-
	6. Callar; perdre la parla; guardar silenci quan pot o deu parlar.	6.			M	-	-	-	-
	7. Nom d'una planta o de la seua arrel; esta ultima, de forma redona o fusiforme, carnosa, de sabor mes o manco picant i que es pren en l'ensalada.	7.	-	-	-	E			
	8. Oxidar el ferro.	8.							L
	9. Inclinió d'una persona a la maldat. Contrari a la virtut. PARAULA VERTICAL: Treballador sanitari dedicat a l'assistencia dels malalts, en femeni.	9.	-	-	-				

RONDALLA

M.S.S.

El captador astut

Dos **captadors esgarrats**, que mes tenien de **malfaeners** que de pobres, se reunien tots els dies a la porta de l'esglesia. Allí **charraven** animadament de les seues coses i se divertien contant-se les diferents astucies que havien d'ingeniar-se per a provocar la compassio de la gent, mentres, el **retor** oficiava la primera missa del mati. **En acabar** esta, posaven cara de necessitat, i els **feligresos**, a l'eixir i vore als pobres, s'apiadaven d'ells i els donaven generoses **almoines**.

Un dia se juntà en ells un tercer captador, el qual presumia de ser mes astut que ningú. Estaven els tres fent reconte de les almoines que havien arreplegat eixe dia, quan s'acostà el retor i els digue:

- Fills meus, suponc que dedicaréu a Deu una part de les almoines que heveu arreplegat. Digau-me, ¿com penseu donar gracies a l'Altíssim, que en tanta bondat

Cegos a la porta de la Seu de Valencia, dibuix de Gustau Doré

veig que vos ha tractat?

El primer captador contestà:

- Yo lo que acostume a fer es traçar un cercle en terra i llançar les monedes a l'aire. Les que cauen dins del cercle me les quede per a les meues necessitats i les que cauen fora li les oferixc a Deu.

Llavors digue el segon d'ells:

- Si, yo tambe faig un cercle en terra i actue de la mateixa manera, pero, pel contrari, me quede en les monedes que cauen fora del cercle i done al Senyor les que cauen dins.

Finalment intervingue el tercer **esgarrat**:

- Tambe yo, amics, dibuix un cercle en terra i llance les monedes a l'aire. Les que no cauen son per a Deu i les que cauen les garde per a les meues necessitats.

Basat en un anonim hindu

GLOSSARI (paraula/ sinonims: definicio)	parlar: Parlar molt sense cap proposit.	Llavors: Adv. de temps. En aquell temps, en aquella ocasio.
Almoina / donatiu / donacio: Diners o qualsevol atra cosa que se dona per a socorrer una necessitat.	En acabar / despres: Locucio adverbial. Denota posterioritat.	Malfaener / gandul: Persona que refuig el treball.
Captador / pobre: Persona que habitualment demana almoina.	Esgarrat: Persona que vist en robes brutes, trencades o velles.	Retor / capellà / sacerdot: Religios encarregat d'una parroquia.
Charraven, de charrar / conversar /	Feligres / fidel: Persona que pertany a una determinada parroquia.	

Solucio: 1. REBUJAR 2. ENUIG 3. CORFA 4. SEMANA 5. BORINOT 6. EMMUDIR 7. RAVE 8. ROVELLAR 9. MALICIA Vertical: ENFERMERA
I RECORDA... La paraula d'este mes es **enfermera**. En masculi, **enfermer**. L'**enfermeria** es el local per a acollir els malalts o ferits; tambe la titulacio propia d'esta professio i el conjunt d'estudis requerits per a obtindre dita titulacio.